

Laukaan kunta

Ohjausryhmän esitys talouden tasapainottamisohjelmaksi 25.8.2023

Eero Laesterä, Heli Silomäki

Toimeksianto ja sopeutustyön perusteet

- Laukaan kunnan käyttötalous on kääntymässä pysyvästi alijäämäiseksi. Yleinen talouden alivireinen kehitys ja inflaatio vaikuttaa kasvavasti kunnan menoihin.
- Talouden ahdinkoa lisäävät henkilöstö- ja rahoituskustannusten nousu.
- Kunnan velkataakka on kasvanut koko 2000 –luvun, mikä tarkoittaa kunnalle merkittävää rahoitusriskiä korkokustannusten kehittymisen myötä.
- Työn käynnistyessä tehty talousanalyysi osoitti, että Laukaan kunnan toiminta on järjestetty taloudellisesti, mikä näkyy edullisina yksikkökustannuksina esimerkiksi perusopetuksessa. Tämä tarkoittaa, että Laukaa on jo sopeuttanut talouttaan ja ns. helpot keinot on käytetty.
- **Selvitystyön tavoitteena on ollut löytää kunnan palveluista säästö- ja sopeutuskohteita noin 6 miljoonan euron edestä. Ohjausryhmä ei rajannut mitään sopeutuskeinoja pois.**

Työn toteutus

- Selvitystyön pohjaksi laadittiin talousanalyysi ja painelaskelma. Alkuanalyysissä Laukaan kuntaa tarkasteltiin objektiivisesti, julkisista talous-, toiminta- ja väestötilastoista kerätyn datan perusteella.
- Panielaskelmassa tarkastellaan kunnan talouden kehitystä huomioiden väestörakenteen muutokset (ikäntyminen), valtionosuuksien ja verotulojen kehitys sekä toteutuneiden kustannusten perusteella laskettu kustannusten kasvutrendi. Panielaskelmaa täydennetään kunnasta saatavalla datalla kuten talousarvion toteutumaennusteella, rahoituskustannustiedoilla sekä mahdollisilla sopeutuskeinojen tiedoilla.
- Panielaskelman avulla arvioitiin sopeutustarve. Panielaskelma ei kuitenkaan ole ennuste, vaan sen toteutumiseen vaikuttaa kunnan omien toimien lisäksi yleinen talouskehitys, valtionosuus- ja verotulopäätökset sekä esim. työehtosopimusten muutokset.

Työn toteutus (jatkoa)

- Sopeutuskeinojen keräämiseksi haastateltiin johtavia viranhaltijoita sekä johtavat poliittiset päättäjät.
- Haastatteluista nousi neljä isompaa teemaa, joiden johtamisella on Laukaan kunnan talouteen merkittävät vaikutukset
 - Laukaan kasvun hinta – meneekö väestönkasvu suoraan palvelutuotannon nettokustannuksiksi
 - Palvelujen järjestäminen (hallinnon tukipalvelut, tukipalvelujen järjestäminen omana tai ostopalveluna)
 - Hyvinvointi ja perhekeskus, työllisyyspalvelut, elinvoima – uudelleen organisointi
 - Henkilöstö
- Teemoja on työstetty työryhmissä. Työryhmät ovat kokoontuneet 2-3 kertaa, jonka lisäksi yksittäiset viranhaltijat ovat auttaneet valmistelussa tehden pyynnöstä erilaisia koonteja ja selvityksiä. Kaikki keinoissa esitetyt eurot, toiminnalliset tiedot, neliömäärät, kustannusarviot yms. on saatu kunnan tiedoista.
- Poliittinen ohjausryhmä on ohjannut valmistelua pyytäen tarkennuksia, lisälaskelmia ja eri vaihtoehtoja.

Keinovalikoimasta yleisesti

- Sopeutuskeinot ovat luonteeltaan toimintatapoja muuttavia (esim. talous- ja henkilöstöhallinnon järjestäminen), lakkauttavia (esim. vapaaehtoiset palvelut), juustohöyliä (esim. avustusten vähentäminen) sekä tuloja lisääviä (esim. maksujen ja taksojen korotukset).
- Ohjausryhmä linjasi jo työn alkaessa, **että mitään keinoja ei rajata pois.**
- Panostusta tarvitaan myös uusien (digitaalisten) työkalujen hankkimiseen. Sopeutustyön valmistelussa keskusteltiin myös keinoista, joilla työssä jaksamista voidaan parantaa.
- **Tavoitteena oli tehdä riittävä määrä, riittävän vaikuttavia toimenpiteitä työrauhan varmistamiseksi pitkällä tähtäimellä.**

Talouden tasapainottamisen vaikutukset henkilöstöön

- Sopeutusohjelman täytäntöönpanolla tulee olemaan vaikutuksia myös henkilöstöön.
 - Keinovalikoima ei sisällä henkilöstön lomautusta.
- Henkilöstövaikutukset jakautuvat seuraavasti:
 - Palvelujen tuottamis- ja toteutustapojen muutokset vaikuttavat tehtävänkuviin ja tehtäväjärjestelyihin.
 - Työtehtävien suorituspaikka saattaa muuttua
 - Työtä ohjaavaa ohjeistusta päivitetään (ylityökäytännöt, säästövapaiden kerryttäminen jne.)
 - Palvelujen lakkauttamisesta johtuva henkilöstömäärän vähentyminen ensisijaisesti eläköitymisen kautta
 - Määräaikaisen henkilöstön palkkaamisen rajoittaminen
- Laukaan kunta on käynnistänyt asianmukaisen YT menettelyn henkilöstövaikutuksista ennen talousarvion 2024 päätöksentekoa.

Päätöksenteko

- Ohjausryhmän kokoama keinovalikoima annetaan kunnanhallitukselle ja edelleen valtuustolle käsiteltäväksi ja päätöksentekoa varten.
 - Kunnanhallituksen käsittely 18.9.2023
 - Valtuuston käsittely 25.9.2023
- Sopeutuspakettipäätös on luonteeltaan puitepäätös; yksittäiset keinot päätetään hallintosäännön mukaisin toimivaltuuksin osana talousarviovalmistelua. Ennakkovaikutusten arviointi tehdään osana talousarvio- ja päätöksentekovalmistelua.

Teemojen esittely

Kasvun hinta

Kasvu strategisena valintana

- Kasvun hinnassa pohdittiin, onko Laukaan kunnan väestönkasvu taloudellisesti kannattavaa vai tarkoittaako kasvu palvelutuotannon kustannusten nousua verotulojen kasvua nopeammin.
- Laukaan väestönkasvu on muodostunut suurelta osin lapsiperheistä. Kunnan palveluverkko on nykyisellään tehokas ja lisäykset lasten määrässä tarkoittavat suoraan lisäresurssin tarvetta esimerkiksi varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa.
- Toisaalta kunnan myymät omakotitalotontit käyvät hyvin kaupaksi ja uutta rakennuskantaa muodostuu sitä mukaa, kun uusia alueita avataan.
- Tarkastelussa arvioitiin verotulojen kasvua suhteessa palvelutuotannon kasvuun. Laukaassa palvelutuotannon kasvu on suurempaa, kuin keskimääräisellä tulo- ja kiinteistöverolla saadaan lisätuloja. Ts. Laukaan kunnalle kasvu tarkoittaa toimintakatteen kasvua.
 - Kasvun saaminen nettokannattavaksi edellyttää kunnan palvelutuotannon kustannusten alentamista.
- **Ohjausryhmä linjaa, että Kuhankosken asuntoalueen avaamista lykätään 2-3 vuodella siten, että lasten määrän vähentyminen ja sopeutusohjelman toimenpiteet mahdollistavat kasvun vastaanottamisen ilman uusinvestointeja siten, että verotuloilla voidaan kattaa palvelutarpeen kasvu.**

Hyvinvointi- ja perhekeskus, työllisyyspalvelut, nuorisotyö

Organisoituminen, tehtävien ja vastuunjako. TE2025 uudistuksen FCG. vaikutukset

- Kunnan tehtävät jakautuvat, Kuntaliiton jaottelun mukaisesti:
 - Osaamisen ja kulttuurin edistämisen
 - Elinympäristön kehittämisen
 - Elinvoiman edistämisen sekä
 - Paikallisen identiteetin ja demokratian edistämiseen
- Nykytilanteessa Hyvinvointi- ja perhekeskuspalvelujen tehtävät jakautuivat usealle tehtäväalueelle. Työryhmässä avattiin hyphen tehtävät ja tunnistettiin vaikutus- ja vuorovaikutussuhteet sekä nuorisopalveluihin että työllisyyspalveluihin ja edelleen vapaa-aikapalveluihin. Työryhmä päätyi tarkastelemaan kokonaisuutta ja pyrki muodostamaan uudenlaisen kokonaisuuden, jossa tehtävät ja vastuut on jaettu tasaisesti.

Ohjausryhmän linjaus:

- Etsivä nuorisotyö, nuorisotyö, hyvinvointialueyhteistyö oppilasterveydenhuollon osalta sekä nuorten pienryhmätoiminta ovat osa sivistyslautakunnan tehtäväkenttää. Nuorisotyö vastaa ilta- ja viikonlopputoiminnasta. Päiväaikaan tapahtuva nuorisotyö toteutetaan etsivien nuorisotyöntekijöiden toimesta.
- Osana työllisyyspalvelujen aktivointimallia vapaa-aikatoimessa toimineen Vattipajan toiminta tässä muodossa loppuu vuoden 2025 alusta, mikäli uudistuksen jälkeen työpajatoimintaa ei katsota työllisyyssehton täyttäväksi toiminnaksi. Kunta hankkii tarvitsemansa palvelut jatkossa teknisten tukipalvelujen ostopalveluna.
- Palkkatukityöllistäminen ei jatkossa täytä työllisyyssehtoa. Ohjausryhmä linjaa, että palkkatukityöllistäminen nykymuodossa lopetetaan. Varataan määräraha mahdollisille palvelu- /yritysseteleihin, mikäli käy ilmi, että niiden avulla työllistymistä voidaan edistää uudistuksen käynnistyttyä.

Palvelujen järjestäminen

Oma vai osto

Keskitettyt hallinnon tukipalvelut

Ohjausryhmän linjaus:

- Keskeiset kunnan (hallinnon) tukipalvelut keskitetään kuntatasolla ja työtä tehostetaan teknologisilla ratkaisuilla kuten automatiikalla ja robotiikalla. Kuntatasoinen keskittäminen koskee mm. seuraavia palveluita:
 - kirjanpito ja sitä avustavat tehtävät, palkanlaskenta ja sitä avustavat tehtävät kuten työsopimusvalmistelu, keskeytyspäättövalmistelu, toteutumien tarkistaminen yms., reskontrat, perintä, taloussuunnittelu (ulkoinen ja sisäinen laskenta)
 - demokratiapalvelut (listojen valmistelu, jakelu, otteet, sihteeripalvelut, viranhaltijapäätösten valmistelut jne.), johtoryhmätyö, asiakirjahallinta, kirjaamo, arkisto, tietopyynnöt, tietosuoja, (koulu)kuljetusasiat, hanke- ja projektiasiat, asiakaspalvelupiste, tapahtumat (itsenäisyyspäiväjuhlat, veteraanijuhla)
- Tietohallinnon ja ICT palvelujen osalta käynnistetään sopeutusohjelman aikana selvitys, mikä tulevaisuuden tarkoituksenmukaisin toteutusmalli tulee olla.

Teknisten tukipalvelujen yhtiöittäminen

Ohjausryhmän linjaus:

- Laukaan kunta käynnistää vuoden 2023 lopussa selvityksen, joka tähtää teknisten tukipalvelujen yhtiöittämiseen. Yhtiöittämisvaihtoehtoina harkitaan kunnan omistamaa tukipalveluyhtiötä, yhteistyötä jonkun olemassa olevan kunnallisen tukipalveluyhtiön kanssa tai yhteistyötä markkinoilla toimivien yhtiöiden kanssa.
- Yhtiöittäminen on tarkoitus toteuttaa vuoden 2024 aikana siten, että viimeistään vuoden 2025 alusta kunta ostaa kaikki palvelut. Yhtiöittämisellä tavoitellaan 20 % kustannussäästöä sekä ostopalvelujen hinnan alentumisen, ostomäärän sekä toteutettavan palvelutasotarkastusten kautta.
- Yhtiöittäminen koskee kaikkia kunnan teknisiä tukipalveluita viranomaistehtäviä ja sopimushallintaa lukuun ottamatta. Yhtiöittäminen koskee mm. liikuntapaikkojen hoitoa, kiinteistönhoitoa, katujen aurausta, kuljetuspalveluja, siivous- ja puhtauspalveluja, vahtimestaripalveluja ja vartiointia.

Ateriapalvelut

- Ateriapalvelujen omaa toimintaa kehitetään ja tehostetaan.
 - Mm. ateriavalmistusta yhdenmukaistamalla
 - Ostamisen osaamisen lisääminen ja elintarvikehankintojen kilpailutukset.
- Vuoden 2024 aikana keittöpalveluverkko ja valmistusprosessit tarkastellaan yhteistyössä ulkopuolisen asiantuntijan kanssa tavoitteena investointitarpeen merkittävä alentaminen.

Henkilöstö

Riittävän henkilöstön varmistaminen valituissa palveluissa

Henkilöstön saatavuus ja pysyvyys: urapolut, suorituksen johtaminen, asianmukainen palkkaus, kohtuullinen työmäärä

Oikeat ihmiset tekevät oikeita asioita. Työn mielekkyys

Johtamisen ja esimiestyön vahvistaminen (koulutus), ohjeistukset, säännöt jne.

Työvälineiden tehokas hyödyntäminen, oma varahenkilöstö vai ostopalvelu, runkosopimukset yms.

Työssä jaksamista ja viihtymistä tukevat toimenpiteet mm. liikuntaseteli, tyky-toiminta jne.

Mistä kenkä puristaa? Ongelmien tunnistaminen, työnohjaus, sovellettu työ, varhainen puuttuminen

Riittävän henkilöstön varmistaminen valituissa palveluissa

Ohjausryhmän linjaus:

- Sopeutuspaketin valmistelussa on tunnistettu Laukaan kunnan haasteet henkilöstön saatavuudessa. Kunnan pitää pystyä turvaamaan riittävä henkilöstö kaikissa olosuhteissa niissä palveluissa, jotka kunta on päättänyt ottaa hoidettavakseen. Henkilöstön riittävydessä ensisijainen toimenpide on vaikuttaa positiivisesti jo olevan henkilöstön jaksamiseen ja työhyvinvointiin.
- Työterveyshuollon sopimukset kilpailutetaan. Yhteistyökumppanin valinnassa kiinnitetään huomiota ennaltaehkäiseviin toimintatapoihin ja käytäntöihin.
- Keskeisenä tavoitteena on lisätä työssäolopäiviä mm. laajentamalla korvaavan työn toimintamallia, jatkamalla tukijärjestelmien kuten Auntien käyttöä ja panostamalla henkilöstön tuottavuuteen. Selvitetään mahdollisuutta laajentaa vakituisten varahenkilöstöjen resurssia erityisesti varhaiskasvatuksessa.
- Kunnan henkilöstölinjauksia ja ohjeistuksia päivitetään vastaamaan uutta organisoitumista.

Keinovalikoima

**HENKILÖSTÖOHJEISTUS, -JOHTAMINEN,
TYÖHYVINVOINTI****Euromääräinen säästötavoite 2024-2026 yhteensä****977 500**

Yleinen henkilöstösäästötavoite	Eläköitymisten, työpaikanvaihtumisten yms. hyödyntäminen. Tehtäväjärjestelyin tapahtuva henkilöstönsäästö. Jatkuva prosessi, jossa tehtäviä ja toimenkuvia tarkastellaan toimintaympäristön muutosten mukana.	
Panostus henkilöstön tuottavuuteen	Panostus, jotta johtamisen, työhyvinvoinnin, työssäolopäivien lisäämisen yms. Keinojen toteuttaminen lähtee käyntiin	
Lyhyiden sijaisuuksien vähentäminen	Vuonna 2022 Lyhyitä sijaisuuksia oli 1649 päivää => 7,5 htv ja 352.000 euroa. Selvitetään oman varahenkilöstön lisääminen (mm. varhaiskasvatus)	
Erilliskorvauksien vähentäminen tehtäväjärjestelyin	Erilliskorvaukset ovat erilaisia työaika- yms. Korvauksia, kuten ylityö-, ylitunti-, työkalu-, varallaolo-, ja hälytyskorvauksia, toimenpidepalkkioita. Erilliskorvausten määrä oli 2022 yhteensä 446.537 euroa. Tavoitteena 10 % vähennys.	
Koulutuskorvausten täysimääräinen hakeminen	Koulutusten kirjaaminen systemaattisesti sen varmistamiseksi, että koulutuskorvaukset tulee täysimääräisesti haettua.	
Työssäolopäivien lisääminen	Sairauspoissaolojen vähentyminen, osatyökykyisten parempi hyödyntäminen, korvaavan työn -toimintamallin laajentaminen. Sairauspoissaoloja oli 2022 yhteensä 13.520 päivää	
Työterveyshuollon kilpailutus - toiminnan kehittäminen	Sopimus palveluntuottajan kanssa päättyvässä (nykyinen hinta 512 €/hlö), kilpailutetaan uusi sopimus (tavoitteena esim. 450 €/hlö), jossa erityisvaatimus toiminnan laadukkuuteen. Hyödynnetään työhyvinvointia lisäävänä myös muita toimintatapoja ja järjestelmiä, kuten työhyvinvointikoordinaattoria ja Auntie-palvelua	
Säästövapaiden purkaminen	Vanhoilta vuosilta kertyneiden vuosilomapäivien purkaminen.	
Henkilöstöltä kerätyt toimenpiteet, jotka eivät sisälly muihin toimenpiteisiin	Yhteenveto on oma erillinen liite	

PALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN	Euromääräinen säästötavoite 2024-2026 yhteensä	2 845 000
Keskitetyt talouden ja hallinnon tehtävät sekä hallintopalvelut	Talouden, henkilöstöhallinnon ja hallinnon tehtävien keskittäminen kuntatasolla. Kaikkien ko. tehtävissä olevien toimenkuvat tarkastellaan ja muodostetaan tarkoitukse mukaisia kokonaisuuksia. Edellyttää mm. asiakaspalvelupisteen toiminnan selvittämistä. Selvitys käynnistyy välittömästi 2024 alussa. Toteutus tehdään hallitusti henkilöstön perehdytys varmistuen. Tehtävien keskittämistyössä tarkastellaan mm. hallinnon prosessit ja esim. hallintosääntöä päivitetään tarvittaessa.	
IT-palvelujen ulkoistaminen tai tuottaminen yhteistyössä toisen/toisten kuntien kanssa selvitetään	Selvitys toteutetaan sopeutuskauden aikana.	
Hyvinvointi- ja perhekeskuksen, työllisyyspalveluiden ja nuorisopalveluiden tehtävien tarkastelu ja tarkoituksenmukaisten kokonaisuuksien luominen	Entisen HYPE:n tehtävien jaottelu ehdotetaan tehtäväksi Kuntaliiton nelikentän mukaisesti, jossa etsivät nuorisotyöntekijät sijoittuisivat nuorisotyön alaisuuteen. Nuorisotyön painopiste siirtyy ilta-aikaan ja päiväaikaisesta nuorisotyöstä vastaa etsivät nuorisotyöntekijät. Nuorten ryhmämuotoinen toiminnan järjestäminen selvitetään osana TE2025 valmistelua sen riippuessa mm. pajatoiminnan tulevaisuudesta.	
Työllisyyspalvelut - Vatti-paja	Vatti-pajan toiminta muuttuu nykyisen kaltaisessa muodossaan, kun työllisyydenhoidon toimintamalli muuttuu. Pajatoiminnasta ei TE2025 ole kunnan toimintana enää jatkossa nykyisenkaltaista hyötyä, joten selvitetään vaihtoehdot: pajatoiminta nykyisessä muodossa loppuu, toiminta siirtyy jollekin olemassa olevalle toimijalle tai pajatoiminta yhtiöitetään joko sosiaalisesti yritykseksi tai osaksi muuta yhtiötä.	

PALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN	Euromääräinen säästötavoite 2024-2026 yhteensä	2 845 000
Työllisyyspalvelut - palkkatukityöllistäminen, palkkatukiseteli jne.	TE2025 uudistuksen myötä uudistuu myös palkkatukityöllistyminen. Sopeutusohjelmaa laadittaessa näyttää siltä, että lainsäädännön ja uuden hallitusohjelman mukaan kunnan ei kannata enää työllistää palkkatuella omaan toimintaan, vaan ohjata palkkatukityölliset mahdollisuuksien mukaan suoraan yrityksiin. Tässä ohjaamisessa saattaa helpottaa työllistämisavustus/-seteli, johon kunta voi budjetoida määrärahan. Tavoitteena mahdollistaa mahdollisimman monelle aito työllistyminen ja siten siirtyminen pois työmarkkinatuen kuntaosuuslistalta (2022 yht. 921.000 €). Nykyiset palkkatukikustannukset ovat yhteensä 800.000 euroa. Työllisyydenhoidon kokonaiskustannukset 2.075.000 euroa	
Työllisyyspalvelut, eläkearviointien vauhdittaminen	Projekti, jossa yksityiseltä lääkäriasemalta ostetaan työkykyarvioinnit mahdollisimman monelle eläkekelpoiselle. Panostus esim. 50.000 euroa, jolla tavoitteena saada eläkkeelle noin 20 pitkäaikaistyötöntä.	
Ateriapalvelujen järjestäminen	Tavoitteena tehostaa omaa toimintaa ja tarkastella prosessit niin, että investointitarvetta voidaan merkittävästi alentaa. Ateriapalvelujen järjestämiselvitys käynnistyy vuoden 2024 alussa.	

PALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN**Euromääräinen säästötavoite 2024-2026 yhteensä****2 845 000**

Teknisten tukipalvelujen yhtiöittäminen

Liikuntapaikkojen hoito, kiinteistönhoito, katujen auraus, kuljetuspalvelut (esim. ruoka), siivous, vahtimestaripalvelut ja vartiointi omaan (inhouse -)yhtiöön. Kustannukset vuonna 2022 ovat olleet yhteensä 5,3 miljoonaa euroa. Yhtiöittämisellä tavoitellaan 20 % kustannusten alentumista keskipitkällä aikavälillä. Säästö muodostuu henkilöstökustannuksista, ostopalvelusopimusten vähentymisenä (latujen ajo, auraukset yms.) sekä kunnan ostojen vähentymisenä (10-15 %). Jatkossa yhtiön toiminta voidaan kilpailuttaa markkinoille tai perustaa yhteisyritys yksityisen toimijan kanssa. Yhtiö voi vuokrata varikon tilat. Selvitys käynnistyy välittömästi vuoden 2024 alussa. Tavoitteena on, että viimeistään vuoden 2025 puoleen väliin mennessä toiminta on pystytty siirtämään ja kunta on siirtynyt viranomaistehtäviä ja sopimushallintaa lukuun ottamatta käyttämään ostopalvelua.

PALVELUT, PALVELUN LAATU JA LAAJUUS	Euromääräinen säästötavoite 2024-2026 yhteensä	2 006 100
Painatusten ja ilmoitusten vähentäminen		
Tapahtumajärjestämisen ja -osallistumisen vähentäminen		
Yksityistieavustusten vähentäminen 20 % jakotettuna kahdelle vuodelle		
Tilatehokkuuden parantaminen, tyhjiä tiloista luopuminen, sote-kiinteistöjen myynti	Laukaan kunta maksaa tällä hetkellä 50.000 euroa pelkästään tyhjillään olevista kiinteistöistä. Tämän lisäksi kunnan rasitteena on merkittävät väistötilakustannukset. Sotekiinteistöjen myynti. Laajennetaan etätyökäytäntöjä, tiivistetään omaa toimintaa kunnan omistamiin tiloihin pois ulkpuolelta vuokratuista tiloista (myös väistöt).	
Kunnanhallituksen ja -valtuuston kustannusten alentaminen	Kunnanhallituksen ja -valtuuston toiminta sopeutetaan kunnan kokoon ja taloudelliseen tilanteeseen: tarkasteluun mm. Valtuuston koko lain mahdollistamaan minimiin 43 -> 35, ystävyyskunta- yms. Tutustumismatkat, tapahtumaosallistumiset, taksikortit, kokoustarjoilut, koulutukset, palkkiosääntö (kokousten kestosta tulevat korotukset pois), seminaarien vähentäminen tai muuttaminen "maksuttomiksi" jne. Valtuustoryhmien tuen poistaminen (200 € toimintarahaa/valtuutettu)	
Asiointiliikenteen tason tarkastaminen	Asiointiliikenteen kustannus yhteensä 76900. Luovutaan vapaaehtoisista mahdollisuuksien mukaan.	

PALVELUT, PALVELUN LAATU JA LAAJUUS	Euromääräinen säästötavoite 2024-2026 yhteensä	2 006 100
Multamäen toiminnan kehittäminen ja sen avulla tapahtuva vuokratulon lisääminen	Leirikeskuksen kustannussäästöksi asetetaan leirikeskuksen nettokäyttökustannuksen pienentäminen. Kunnan järjestämät leirit keskitetään esim. kesäkuulle ja loppuaikaa myydään aktiivisesti ulkopuolisille. Leirikeskuksen vuokrausta helpottamaan voidaan hankkia sähköinen ajanvaraus ja harkitaan ammattimaisen yhteistyökumppanin käyttöä. Markkinointi ja myynnin lisääminen ovat tavoitteena heti vuoden 2024 alusta alkaen. Kunnanhallitus ja -valtuusto tarkastelevat onnistumista säännöllisesti mm. osavuosikatsausten yhteydessä. Tarkastelujakso 3 vuotta, jonka aikana selviää, onko toiminta mahdollista saada kannattavaksi. Tämän jälkeen valtuusto päättää leirikeskuksen omistamisesta.	
Varhaiskasvatuksen kerhotoiminnasta luopuminen	Järjestetään palvelurahalla ja koskee noin 60 lasta. Palvelurahakustannus 150.000. Luovutaan	
Luovutaan kirjastoautosta nykyisen auton elinkaaren päättyessä. Kirjastoverkon ja palvelutason selvitys	Säästö investointikustannuksista ja toiminnasta. Kirjastojen määrää ja aukioloaikojen määrää arvioidaan osana vuosittaista talousarviovalmistelua.	
Perusopetuksen palveluverkon tiivistäminen lasten vähentymisen, kiinteistöjen kunnon, henkilöstön saatavuuden tai kaikkien näiden perusteella	Palveluverkon muutokset tehdään osana talousarviovalmistelua. Palveluverkkomuutokset tapahtuvat kunnan alueen palvelutarpeen (väestön määrän muutokset) mukaisesti.	

Lasten määrän vähentymisestä johtuva opettajaresurssin vähentyminen vuosittain 2024 syksystä alkaen (seuraavat viisi vuotta)	Perusopetusryhmien määrän tarkastelu tapahtuu vuosittain osana koulujen vuosisuunnittelua ja talousarviovalmistelua. Perusopetusryhmien määrään vaikuttaa lasten määrän kehitys. Alueelliset erot tunnistetaan ja mahdollistetaan sivistystoimelle alueellisesti erilaisten ratkaisujen toteuttaminen (toisaalla opetusryhmien määrää vähennetään ja toisaalla lisätään).	
Lukion valinnaisten (lyhyiden) kielten opetuksesta luopuminen		
Joustavan perusopetuksen vähentäminen	Hallitusohjelmassa on kirjaus, jossa joustava perusopetus esitetään vakinaistettavaksi kaikkiin kuntiin. Toiminnan vakiinnuttamisen rahoitus on tarkoitus korvata kunnille, mikä tarkoittaa toteutuessaan Laukaan kunnalle opetustoimen valtionosuuden lisäystä. Mikäli hallitusohjelman kirjaus korvauksesta ei toteudu, kunta harkitsee joustavan perusopetuksen määrän uudelleen.	
Vuosiviikkotuntien vähentäminen OPH minimiin	Hallitusohjelmassa on todettu, että mahdollinen vuosiviikkotuntien määrän lisääminen nykyisestä OPH minimistä korvataan kunnille. Tämä tarkoittaa toteutuessaan, että Laukaa saa olemassa olevan vuosiviikkotuntimäärän ylläpitämiseen valtionosuusrahoitusta. Mikäli kirjaus korvauksesta ei toteudu, kunta harkitsee vuosiviikkotuntien määrän uudelleen.	
Erityisopetuksen työskentelytapojen ja järjestämistapojen tarkastus	Osoitetaan 0,5 htv resurssi koordinoinnin järjestämiseen. Tavoitteena 20-25 vvh säästö (=1htv)	
alle 18 vuotiaiden liikuntavuorojen (osittainen) maksullisuuden palauttaminen	Esim. 50 % normaalihinnasta. Valmistelu käynnistyy vuoden 2024 aikana tavoitteena uusi hinnoittelu vuoden 2025 alusta alkaen	
Kunnossapidettävien vapaa-aikapalvelujen olosuhteiden määrän vähentäminen ja/tai priorisointi	Kunnan asuinalueet kehittyvät eri tavalla, mikä näkyy mm. väestön palvelutarpeen erilaisuutena. Vapaa-aikapalvelujen olosuhteita tarkastellaan väestömuutosten pohjalta. Kunnassa hyväksytään, että alueita voidaan kehittää eri tavalla.	

LAUKAAN SOPEUTUS YHTEENSÄ	Yht.	HTV
HENKILÖSTÖOHJEISTUS, -JOHTAMINEN, TYÖHYVINVOINTI	977 500	4-7
PALVELUJEN JÄRJESTÄMINEN	2 845 000	70-97
PALVELUT, PALVELUN LAATU JA LAAJUUS	2 006 100	10-18
Yhteensä	5 828 600	83-119
Veronkorotus- tai lisäsopeutustarve, jotta sopeutustavoite 6.000.000 saavutetaan	-171 400	

Ohjausryhmän linjaus: Laukaan kunnan tulee sopeutusohjelman lisäksi etsiä muita keinoja talouden tasapainottamiseksi vuoteen 2027 mennessä (esim. omaisuuden myynti). Laukaan on jatkettava sopeutusohjelman lisäksi tiukkaa taloudenpitoa siten, että toimintakustannusten kasvu rajataan keskimääräisen inflaation tasolle (2,5 %)

FCG.